

Integritate publică, libertate economică și performanța guvernării. Un studiu comparativ pentru statele membre sau în curs de aderare la UE

Ani MATEI

Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București
amatei@snsps.ro

Lucica MATEI

Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București
lmatei@snsps.ro

Carmen SĂVULESCU

Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București
csavulescu@snsps.ro

Rezumat. *Studiile privind impactul corupției asupra eficacității guvernării sunt tot mai numeroase și valorifică abordări profunde, bazate pe criterii și standarde ce privesc buna guvernare, comportamentul organizațional. Conceptele și mecanismele specifice economiei și statisticii oferă suportul cantitativ pentru analize care fundamentează politici publice menite să asigure eficacitate în măsurarea performanțelor.*

Pentru statele membre ale UE și cele în curs de aderare nivelul dezvoltării și organizării sociale determină comportamente etice specifice.

În acest context, lucrarea de față își propune o evaluare economică și socială comparativă a corelațiilor dintre corupție, performanță și libertate economică în statele menționate, urmând diversele etape semnificative ale extinderii UE.

Ipotezele de lucru de la care se pornește au în vedere următoarele:

- *corupția are specific național, iar analizele statistice, econometrice sau sociologice arată că ea este stabilă în timp;*
- *climatul de libertate economică precum și intensitatea corupției influențează puternic performanța economică;*

- *apartenența sau nu la UE, „vechimea” în UE, contextul regional etc. determină atitudini și percepții ale fenomenelor de corupție;*
- *pentru statele mai noi în UE sau cele în curs de aderare strategiile de integritate au caracter mimetic, iar sistemele naționale de integritate nu și-au structurat conexiuni puternice menite să determine o acțiune concertată pentru integritate publică.*

În analizele realizate, UE este tratată global, cel puțin din punct de vedere statistic, iar concluziile formulate vizează situații specifice grupurilor de state care au fost sau vor fi beneficiarele extinderii UE.

Analizele cantitative utilizează rezultate proprii ale unor cercetări efectuate de autori, cât și rezultate publice ale Băncii Mondiale sau Fundației Heritage, precum și ale autorităților de sinteză în domeniul statisticilor naționale.

Lucrarea utilizează cadrul teoretic descris de autori în alte lucrări cu tematică asemănătoare. Distincția pentru lucrarea de față se realizează prin corelația analizelor cu etapele extinderii UE..

Cuvinte-cheie: integritate publică; corupție; performanța guvernării; libertate economică.

Cod JEL: H11.

Coduri REL: 8E, 10F.

I. Performanța guvernării

I.1. Un cadru sistemic

Problematica privind performanța guvernării este din ce în ce mai mult prezentă în literatura de specialitate. Considerată ca finalitate a unui proces complex de management public, performanța guvernării, fie la nivel central sau local, dobândește caracteristici sistemice și, în concordanță cu nivelul respectiv, guvernării stabilesc feedbackul noilor decizii publice menite să conducă la îmbunătățirea performanțelor.

Preocupările privind modelarea sistemică a managementului public se pot întâlni odată cu reforma administrației publice (Pierre, 1995) și mai târziu odată cu reforma managementului public (Pollitt, Bouckaert, 2000, p. 39). O prezentare sumară a unor modele sistemică utilizate în managementul public al dezvoltării locale este realizată de asemenea de Matei (2008).

Referindu-se la reformele manageriale orientate pe performanță, Pollitt (1995, 1998, p. 154) arată că pentru sectorul public „organizațiile trebuie să se redirecționeze pentru a se concentra mai mult pe rezultate. Trebuie să ia în considerare costurile, să măsoare rezultatele, să evalueze efectele și să utilizeze toate aceste informații într-un proces sistemic de feedback și îmbunătățire continuă”.

Cel mai relevant și recent punct de vedere care respectă abordarea sistemică a performanțelor sectorului public este prezentat de Bouckaert și Halligan (2008, pp. 11-34). Urmând secvența logică a construcției unui complex model sistemic al performanțelor sectorului public, autorii menționați au descris modele la nivel micro, meso și macro, integrate sau individuale, care pot reprezenta cadrul adecvat pentru înțelegerea și studierea profundă a conceptului specificat. Rezultatul acestei măsuri este un sistem complex, cu o arhitectură mixtă, care include mai multe cicluri de feedback intermediar și care integrează „patru poziții privind managementul performanțelor: administrarea performanțelor, managementul performanțelor, performanța managementului, performanța guvernării”(Bouckaert, Halligan, p. 32). În acest context, performanța guvernării poate fi considerată ca un subsistem al performanței sectorului public sau al performanței manageriale. De asemenea, specificitatea performanței guvernării reprezintă rezultatul interacțiunii între sistemele economiei publice și sistemul managementului public. Astfel, concepte fundamentale precum intervenția publică, decizia publică, optimizarea etc. devin adiacente și determinante pentru nivelul performanței guvernării.

I.2. Abordări prezente

Bouckaert și Halligan (2008) realizează o comparație internațională referitoare la „managementul performanțelor”. Raporturile și/sau conexiunile statistice între managementul performanțelor în contextul sectorului public devin determinante atât pentru înțelegerea proceselor managementului performanțelor, cât și pentru performanța guvernării.

Cadrul general de abordare al acestei problematice este prezentat de Noul Management Public (Hood, 1995) sau de „reinventarea guvernării” (Osborne, Gaebler, 1992).

O definiție extinsă și generică a managementului public bazat pe performanțe asumă/alocă responsabilități pentru performanța sistemului și răspundere față de rezultate (Osborne, Gaebler, 1992, p. 32).

Hannagan (2008), referindu-se la managementul performanțelor într-o organizație, afirmă: „termenul *managementul performanțelor* se referă la practici diferite ale diverșilor manageri și include în mod obișnuit următoarele elemente:

- Organizația are obiective și o misiune sau obiective corporatiste pe care le comunică angajaților;
- Obiectivele managementului performanțelor individuale sunt stabilite în concordanță cu obiectivele organizaționale;
- O analiză permanentă, formală se realizează pentru a monitoriza progresul înregistrat în vederea îndeplinirii obiectivelor;
- Procesul de analiză se utilizează pentru a identifica nevoile de pregătire, dezvoltarea carierei și posibile recompense;
- Eficacitatea întregului proces se evaluează în raport cu performanța globală a organizației” (Hannagan, 2008, p. 294).

Preocupări importante și constante referitoare la performanța sectorului public se pot găsi de asemenea în Programul de Administrație Publică al ONU⁽¹⁾, care în rapoartele din 2005 și 2008 prezintă atât performanța sectorului public (WPSR, 2005), cât și cea a guvernării publice (WPSR, 2008). Raportul ONU (2005) se concentrează pe modalitatea prin care potențialul uman va fi transformat pentru a îmbunătăți performanța sectorului public. Contextul general în care este abordată această problemă se caracterizează, pe de o parte, prin complexitatea proceselor de elaborare a politicilor publice și a strategiilor publice și, pe de altă parte, prin deteriorarea capacităților resurselor umane de a realiza aceste funcții. Aspectele menționate fac dificilă pentru multe state aplicarea obiectivelor și strategiilor naționale pentru îmbunătățirea performanței guvernării prin reducerea sărăciei și a corupției, promovarea

dezvoltării umane durabile, așa cum sunt acestea evidențiate în Scopurile de Dezvoltare ale Mileniului (MDGs)⁽²⁾.

Raportul ONU (2008) evidențiază rolul angajării civice în procesul de guvernare publică. Prin prezentarea mai multor studii de caz se evidențiază, într-o manieră reală, rolul diferitelor practici în consolidarea capacității de guvernare prin transparență și responsabilitate. În acest context, sunt abordate relațiile dintre putere și organizațiile societății civile, precum și necesitatea de a adopta metodologii și strategii adecvate pentru situația fiecărui stat în vederea unei angajări civice de succes în guvernarea publică.

Supportul tehnic menționat este de asemenea oferit de analizele realizate de Willmore (2005).

Studii teoretice și experimentale de mare cuprindere a realizat în ultimele decenii Banca Mondială. Relevante din perspectiva studiului nostru sunt lucrările lui Kaufman, Kraay și Zoido-Lobaton (2009), precum și cele precedente ce au abordat așa-numita „governance matters”. Lucrarea menționată cuprinde „șase noi măsuri agregate care captează diversele dimensiuni ale guvernării, furnizând dovada unei relații puternice cauzale de la o mai bună guvernare la rezultate mai bune ale dezvoltării”.

I.3. Un suport empiric de analiză a performanței guvernării în UE

Studiul de față nu-și poate propune o abordare exhaustivă a performanței guvernării în UE. Viziunea și abordarea noastră este restrictivă și utilizează ca unic indicator GDP per capita. Grupul-țintă luat în discuție îl constituie cele 27 state membre ale UE, precum și alte patru state, în curs de aderare (Croatia, Turcia, Macedonia și Irlanda).

În Anexa 1 este prezentat PIB pe locuitor în perioada 1999 – 2009.

Evoluția extinderii UE a avut efecte diferite în ceea ce privește PIB pe locuitor la nivelul UE.

Două concluzii majore pot fi extrase din datele prezentate. Mai întâi că pentru toate statele, cu referire specială la cele ce au aderat începând cu 2004, PIB-ul a fost într-o vizibilă creștere, momentul aderării la UE reprezentând un „salt”, fapt ce a influențat și rezultatele economice.

Pe de altă parte, sub raport statistic nivelul PIB pe locuitor la nivelul UE a fost totuși în scădere față de cel înregistrat de EU-15.

În Tabelul 1 sunt prezentate nivelurile teoretice ale PIB în trei ipoteze ale UE – UE-15, UE-25, UE-27 – și într-o a patra ipoteză în care se ia în considerare și posibila extindere UE-31.

Tabelul 1

**PIB pe locuitor în diferite ipostaze ale extinderii UE
(PIB este dat în USD, prețuri curente de piață)**

Anul	UE-15	UE-25	UE-27	UE-31
1999	23561,04	21573,86	20651,15	19980,11
2000	25182,18	23026,31	22021,95	20249,90
2001	26432,02	24186,94	23143,83	21154,85
2002	27357,70	25077,84	23999,20	21903,67
2003	27886,45	25617,36	24529,98	22379,20
2004	29078,42	26774,81	25655,64	23516,24
2005	30258,85	27899,54	26724,20	24597,28
2006	31839,61	29405,52	28174,45	26005,50
2007	33463,06	30975,34	29697,74	27420,04
2008	34001,78	31625,75	30324,57	28036,06
2009	33871,86	31592,45	30259,90	27666,11

Analizând corelațiile și influențele grupurilor de state reprezentative din cele patru ipostaze prezentate (Anexa 2) se poate observa că, în ciuda scăderii PIB pe locuitor, corelațiile sunt puternice, cuprinse între 0,886 (între EU-25_15_GDP și EU-31_27_GDP) și 1. Prin urmare, trendul de creștere economică este similar pentru statele analizate.

I.4. Integritatea ca principiu de guvernare în sectorul public

Alături de preocupările ONU se evidențiază, de asemenea, cele ale Băncii Mondiale, care dedică numeroase studii cercetărilor referitoare la indicii de guvernare și guvernarea sectorului public. Obiectivul actualei lucrări este situat la intersecția celor două subiecte menționate. Din punctul de vedere al Băncii Mondiale merită să fie menționate principiile de guvernare în sectorul public, care se referă la:

- responsabilitate – autoritatea publică este responsabilă pentru decizii și promovează mecanisme care asigură aplicarea managementului public la niveluri înalte;
- transparență/deschidere – exprimă capacitatea autorității publice referitoare la rolurile și responsabilitățile asumate, precum și procedurile procesului decizional și exercitarea puterii;
- integritate – cu referire la acțiunea publică și personală, imparțială, etică și în interesul autorității publice;
- managementul responsabil – impunerea utilizării fiecărei oportunități pentru dezvoltarea activelor publice;
- eficiență – asigurarea utilizării resurselor în condițiile cele mai bune pentru a îndeplini obiectivele organizației;
- conducere – aplicată prin angajamentul pentru o bună guvernare⁽³⁾.

Toate aceste principii conduc la o abordare a guvernării publice care permite obținerea unor rezultate superioare sub forma unei eficiențe sporite și a unor performanțe înalte⁽⁴⁾.

În conformitate cu lucrările menționate, guvernarea sectorului public include: „...setul de responsabilități și practici, politici și proceduri exercitate de conducătorii unei organizații pentru a oferi direcția strategică, a asigura realizarea obiectivelor, a gestiona riscurile și a utiliza resursele cu responsabilitate”.⁽⁵⁾ Am utilizat această abordare a conceptului privind guvernarea sectorului public având în vedere caracterul practic al acestei abordări și posibilele conexiuni cu partea a doua a lucrării care se referă la integritate și libertate economică. Autoritatea de Stat pentru Servicii (SSA) din Australia abordează subiectul în același mod, accentuând faptul că integritatea publică se regăsește printre pilonii principali ai integrității, presupunând „promovarea unei înalte integrități și standarde de conduită în sectorul public”.⁽⁶⁾ Poziții similare are și Asociația Contabililor Calificați (ACCA), care evidențiază faptul că „guvernarea poate de asemenea reflecta standarde de comportament, structuri organizaționale și procese”.⁽⁷⁾

În același timp, OECD afirmă că „o bună și eficientă guvernare publică sprijină consolidarea democrației și a drepturilor omului, promovarea proprietății economice și a coeziunii sociale, reducerea sărăciei, intensificarea protecției mediului și utilizarea durabilă a resurselor naturale și adâncește încrederea în guvern și administrație publică”.⁽⁸⁾ Integritatea publică este dezvoltată de OECD, iar în 2009 a fost organizat un forum privind „crearea integrității în guvern”.⁽⁹⁾

II. Corupție, integritate și libertate economică

Așa cum s-a arătat în primul capitol al lucrării, există mai mulți indici al performanței guvernării. Vom reține ca indici, așa cum face Prohnițchi (2003, p. 31), Produsul Intern Brut (PIB) pe locuitor, precum și libertatea economică (IEF). Autorul menționat reafirmă concluziile Băncii Mondiale sau ale Transparency International, în conformitate cu care „cu cât o țară este mai săracă și cu cât libertatea economică este mai redusă, cu atât mai corupt este sistemul său birocratic și politic”. Perspectiva prezentului studiu ne determină să luăm în considerare analiza mai multor organizații pe baza concluziei: „Preocuparea privind impactul negativ social și economic al corupției a crescut rapid atât în democrațiile emergente, cât și în cele avansate”(Akai et al., 2005)

Concluzia este de asemenea sprijinită de Banca Mondială, care identifică acest concept ca fiind „singurul obstacol major pentru dezvoltarea economică și socială. Acesta subminează dezvoltarea distorsionând supremația legii și

slăbind fundamentele instituționale de care depinde creșterea economică”.⁽¹⁰⁾ O poziție similară are și Fondul Monetar Internațional, care afirmă: „multe cauze ale corupției au caracter economic – slaba guvernare este evident în detrimentul activității economice și bunăstării”.⁽¹¹⁾

Dezvoltarea studiilor teoretice și empirice a pus accent pe legătura cauzală între corupție și performanța economică.

Merită menționate comentariile lui Rose-Ackerman (2009, p. 3) referitoare la concluziile exprimate de diferiți specialiști și analiști în domeniul corupției.

Mauro (1995, 1998) demonstrează faptul că nivelurile ridicate ale corupției se asociază cu nivelurile reduse ale investițiilor, ca parte din PIB.

Indicii corupției sunt extrem de izolați de eficiența birocratică, de exemplu nivelul birocrăției și al calității judiciare. Ca o consecință, Mauro a fost incapabil să măsoare efectul marginal al acestor măsuri. Reunind indici separați într-o măsură a eficienței birocratice (pe o scară de la 1 la 10): „dacă Bangladesh, cu un scor de 4,7, și-ar fi îmbunătățit integritatea și eficiența birocratică la nivelul celui din Uruguay (6,8), rata sa de investiții ar crește cu aproximativ cinci puncte procentuale, iar rata de creștere anuală a PIB ar crește cu aproape jumătate de punct procentual” (Mauro, 1998). De asemenea, Mauro demonstrează că țările extrem de corupte tind să subinvestească în capitalul uman, cheltuind mai puțin în educație. Mauro argumentează că educația oferă mai puține oportunități pentru corupție decât orice alt tip de sector care implică cheltuieli publice intensive.

Ades și Di Tella (1997) afirmă că o politică industrială agresivă ar putea fi motivată, într-o anumită măsură, de câștigurile corupte ce sunt disponibile prin acea politică. În asemenea cazuri, efectul pozitiv direct al politicii ar putea fi întărit de rolul său în creșterea corupției, descurajând astfel investițiile. Rezultatele lor empirice demonstrează faptul că, în prezența corupției, influența pozitivă a politicii industriale se reduce la jumătate.

De asemenea, pentru integritatea publică alegem indexul de percepție a corupției (TI) calculat de Transparency International în ultimul deceniu, pentru statele din Europa de Sud-Est⁽¹²⁾, precum și indicele KKM (de control al corupției) calculat de Banca Mondială, pentru același eșantion și aceeași perioadă, ca indice agregat și individual al guvernării. Cei doi indici utilizați exprimă, în diferite moduri, percepția privind modul în care puterea publică exercită un impact asupra profitului sectorului privat, inclusiv corupția pe scară mică și scară largă, „captarea” statelor de către elite și interese personale.

II.1. Corupție și guvernare

Una din lucrările fundamentale care prezintă legătura indisolubilă între corupție și guvernare este cea a lui Rose-Ackerman (2005, pp. 89-111) care demonstrează elocvent modul în care nivelul înalt al corupției limitează investițiile și creșterea economică și conduce la ineficiența guvernului.

Pentru țările aflate în curs de dezvoltare, precum și pentru cele în tranziție de la socialism, riscul este mai mare. Autoarea menționată identifică fenomenul corupției ca fiind unul complex de natură economică, culturală și politică⁽¹³⁾.

De asemenea, o serie de lucrări clasice trebuie menționate, care au ca obiect de studiu identificarea cauzelor și mecanismelor transmiterii corupției într-un sistem economic și social: Krueger (1974), Rose-Ackerman (1975), Mauro (1995), Tanzi (1998) etc. În literatura de specialitate identificăm patru categorii de factori care influențează direct corupția într-un sistem: factori istorici, factori sociali și culturali și factori economici. În categoria factorilor politici și juridici includem calitatea sistemului politic, caracteristicile sistemului juridic (Leite, Weidmann, 1999), în special legislația și instituțiile specializate în lupta împotriva corupției, calitatea sistemului democratic, caracteristicile sistemului electoral într-o țară, caracteristicile sistemului administrativ, gradul de descentralizare administrativă într-o țară etc. O serie de studii precum cele ale lui La Porta (1999) și Treisman (2000) accentuează influența tradițiilor și a factorilor istorici asupra nivelului corupției într-o țară și caracteristicile mecanismelor dezvoltării și transmiterii sale. Factorii sociali și culturali au un rol special în accentuarea caracteristicilor corupției într-o țară (La Porta, 1999, Treisman, 2000, Alesina, 2003). Factorii religioși joacă un rol important în răspândirea corupției la nivelul sistemului social. Factorii economici, precum și nivelul de deschidere al economiei (Dreher, 2003, Treisman, 2000, Wei, 2001), dimensiunea sectorului public (Tanzi, 1998, Treisman, 2000), nivelul salariilor în sectorul public (van Rijckeghem, Weber, 1997) etc. influențează nivelul corupției într-o țară.

Un alt aspect important atunci când studiem corupția este alegerea celor mai adecvate modele econometrice pentru estimarea efectelor sale asupra sectoarelor de activitate. Dintre cele mai importante direcții de cercetare care vizează estimarea efectelor corupției asupra mediului economic și social menționăm:

(i) Măsurarea efectelor corupției asupra creșterii economice (Mauro, 1995, Abed, Davoodi, 2000, Krueger, 1974);

(ii) Efectele corupției asupra dezvoltării unor sectoare ale economiilor naționale (Tanzi, 1998, Wei, 2001);

(iii) Efectele procesului de descentralizare asupra nivelului și mecanismelor de transmitere a corupției într-un sistem (Shah, 2006) etc.;

(iv) Consecințele corupției asupra sistemelor de finanțare a unor sectoare de activitate, precum și a celui militar (Gupta, 2001), salariile în sectorul public (van Rijckeghem, Weber, 1997).

Pentru statele din sud-estul Europei, cu referire specială la România, remarcăm lucrările realizate de Andrei, Matei și Rosca (2009), Andrei, Matei, Stancu și Andrei (2009), care abordează efectele corupției în sistemul administrației publice, educației sau sănătății, formulând modele econometrice pentru evaluarea performanțelor în sectorul public.

II.2. Sisteme de integritate publică

Primul capitol al lucrării a abordat relația între integritate și performanța guvernării. În concepția Transparency International (TI), sistemele naționale de integritate (NIS) cuprind „instituțiile cheie, actele normative și practicile („pilonii”) care contribuie la integritatea, transparența și responsabilitatea într-o societate.”⁽¹⁴⁾

Perspectivile analizei și modelării fenomenelor de corupție pe care și le propune lucrarea noastră, sunt susținute de studiile de țară care furnizează atât o imagine de ansamblu asupra NIS, a indicatorilor de măsurare a progreselor înregistrate de aceste țări, precum și o bază de comparații între state.”⁽¹⁵⁾

„Atunci când funcționează corect, NIS combate corupția ca și parte a unei lupte mai ample împotriva abuzului de putere, a încălcării legii și a fraudei sub toate formele sale”, se afirmă în studiul de țări menționat”.

II.2.1. Etape în dezvoltarea Sistemului Național de Integritate în România

1990–1998

- Perioada coincide cu prima jumătate a perioadei de tranziție;
- Principalii exponenți ai integrității publice naționale au fost Parlamentul și Guvernul, care nu au elaborat o politică publică pentru promovarea integrității publice;
- Sistemul judiciar nu avea capacitatea de a redresa deficiențele celorlalte două puteri în stat;
- Percepția socială privind pilonii publici relevă un înalt grad al corupției, tocmai în interiorul pilonilor de integritate publică;
- Societatea civilă nu era preocupată de corupție, se concentra doar pe asigurarea cerințelor de bază ale democrației, supremației legii și respectului pentru drepturile omului;

- Instituțiile internaționale erau preocupate de reformele economice și democratice.

1999–2004

- A doua etapă coincide cu începutul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană;
- Agențiile internaționale și-au exprimat interesul față de sistemul românesc de integritate publică (au fost inițiate programe și au fost exercitate presiuni politice pentru reforme);
- Principalii piloni de integritate – Executivul și Legislativul – au realizat seriozitatea nivelului corupției naționale;
- În 2001, guvernul a elaborat o Strategie Națională Anticorupție și a fost înființată Direcția Națională Anticorupție;
- Au fost întăriți alți piloni NIS, precum Avocatul Poporului sau Curtea de Conturi;
- Progresele au determinat România să devină membru NATO și să finalizeze negocierile pentru aderarea la Uniunea Europeană;
- Alți piloni: Parlamentul, Justiția, Poliția nu au înregistrat progrese;
- Societatea civilă s-a concentrat pe lupta împotriva corupției, adăugând pe agenda publică proiecte de legi esențiale pentru integritatea publică;
- Politicile publice menite să asigure cooperarea între piloni nu au fost consecvente, dovedind o capacitate slabă de implementare și o redusă voință politică.

2005–2007

- A treia perioadă coincide cu semnarea Tratatului de Aderare a României la Uniunea Europeană;
- Principalele criterii politice au fost îndeplinite;
- România trebuie să implementeze eficient standardele Uniunii Europene în domeniul justiției referitoare la nivelul corupției, concurență și control vamal.

2007 – prezent

- Obținerea unor cunoștințe profunde despre standardele europene, instrumente și practici referitoare la consolidarea integrității publice ca indicator al unei guvernări eficiente.

Etapele întreprinse de România în vederea dezvoltării propriului sistem de integritate sunt prezente, cu anumite caracteristici, în majoritatea statelor analizate în lucrarea actuală.

II.3. Cadrul de integritate

Preocupările diverselor organisme, instituții și autorități publice, universități sau specialiști au conturat un model pentru cadrul etic în sectorul public⁽¹⁶⁾. Adaptând acest cadru la subiectul general al integrității publice, obținem o relație cauzală logică între integritate și performanța guvernării.

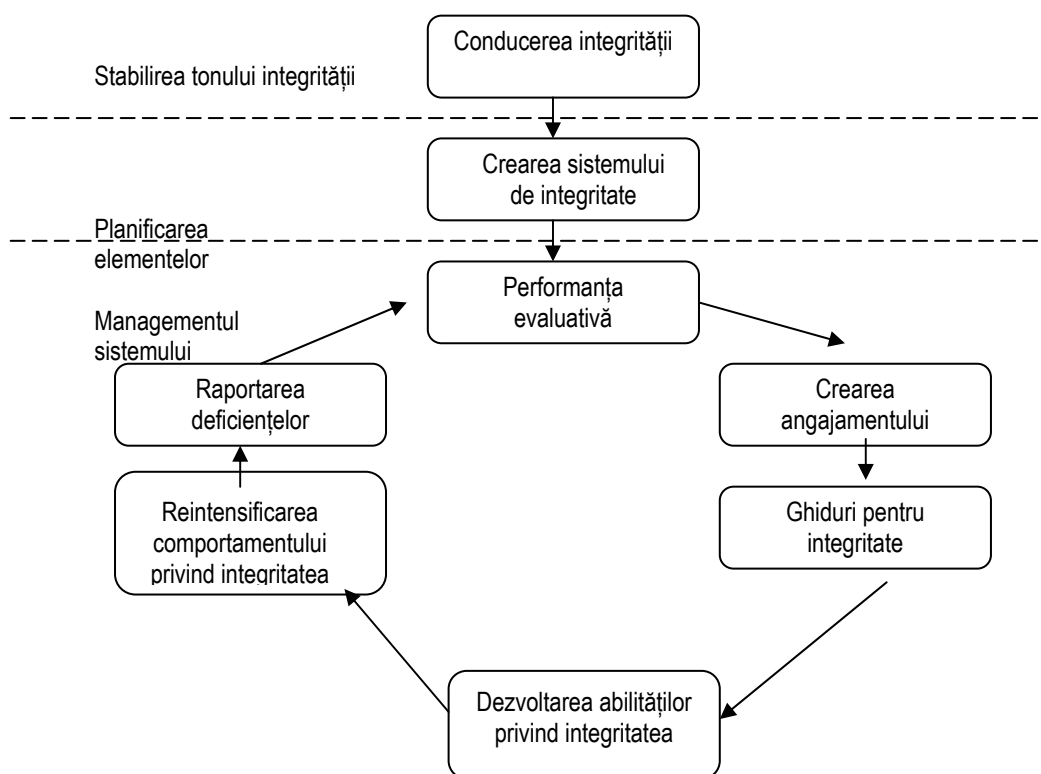


Figura 1. Cadrul de Integritate

De fapt Cadrul de Integritate cuprinde trei subsisteme privind conducerea integrității, crearea sistemului de integritate și managementul sistemului de integritate. Adăugăm ansamblul de resurse ale integrității, referindu-ne la provocări, dezvoltarea abilităților de integritate și implementarea acestui ansamblu.

II.4. Un suport empiric privind analiza corupției în UE

Studiul empiric utilizează coeficientul de control al corupției utilizat de Banca Mondială pentru evaluarea performanței guvernării (KKM). Orizontul de timp analizat este 1999-2008 și abordează evoluția UE în ultimele sale trei etape – EU-15, EU-25 și EU-27 – precum și una virtuală – EU-31.

Rezultatele generale pentru fiecare stat și rezultatele agregate la nivelul UE sunt prezentate în Anexa 3.

Concluzii relevante derivă din analiza tabelului 2.

Tabelul 2

Indicele de control al corupției – KKM – în diferite ipostaze ale evoluției UE

Anul	UE-15	UE-25	UE-27	UE-31
2000	1,62	1,45	1,35	1,14
2002	1,56	1,38	1,28	1,05
2003	1,57	1,40	1,30	1,10
2004	1,50	1,33	1,24	1,06
2005	1,42	1,26	1,18	1,02
2006	1,42	1,25	1,17	1,02
2007	1,40	1,23	1,15	1,00
2008	1,37	1,22	1,14	1,00

Pe măsura extinderii UE indicele de corupție se reduce, ceea ce demonstrează o tendință de creștere a fenomenului corupției. Influențele pot fi puse în evidență mai clar dacă analizăm corelațiile statistice ale variabilelor agregate (vezi Anexa 4).

Corelațiile inverse puternice sunt datorate grupului statelor în curs de aderare (descrise cu variabila EU31_27_KKM), și ajung până la -838 (față de UE-15), -810 (față de UE-25), -798 (față de UE-27) sau -565 (față de UE-31). Totodată, se observă corelații inverse și față de evoluția corupției specifice statelor ce au aderat după 2004 și celor în curs de aderare, dar cauza pare să fie același grup pe care l-am identificat anterior.

II.5. Libertatea economică

În conformitate cu aserțiunile Fundației Heritage, libertatea economică reprezintă dreptul individului de a-și controla activitatea și proprietatea sa. Într-o societate liberă din punct de vedere economic, indivizii au libertatea de a lucra, produce, consuma și investi în orice mod, fiind protejați și nu constrânși de stat. Pentru a determina indicatorul global al libertății economice (IEF), Fundația Heritage utilizează 10 indicatori specifici, evaluați în domenii precum: afaceri, comerț, impozitare, dimensiunea guvernului, libertate monetară, investiții, finanțe, dreptul la proprietate, libertate față de corupție, muncă.

Altman (2007) analizează impactul libertății economice inclusiv al diverselor sale componente asupra performanței economice globale a unei țări. Autorul afirmă că unii indicatori specifici ai libertății economice sunt pozitiv corelați cu niveluri mai înalte ale PIB pe locuitor, în timp ce alți indicatori sunt într-o situație opusă.

Hall și Lawson (2008, p. 3) concluzionează referitor la abordările lui Altman (2007, pp. 1-20): „Simplele corelații ale lui Altman nu aduc nimic important în dezvoltarea prezentă despre rolul libertății economice privind contribuția la performanța economică agregată”.

Literatura de specialitate evidențiază conexiunile între libertatea economică și corupție. Graeff și Mehlkop (2003) investighează impactul diverselor componente ale libertății economice asupra corupției. De asemenea, în acest caz rezultatele confirmă faptul că anumite domenii ale libertății economice descurajează corupția – libertatea financiară și monetară, libertatea de a face afaceri – în timp ce altele favorizează corupția – dimensiunea guvernului.

În același timp, Rose-Ackerman (1997) remarcă posibilitatea de creștere a corupției atunci când se impun obstacole în dezvoltarea liberă a unei economii. Eiras (2003) realizează o analiză complexă, referindu-se la etică, corupție și libertate economică. Concluziile autoarei⁽¹⁷⁾ relevă relațiile între libertatea economică și corupție în activitățile economice formale și informale. Economia informală, efectul direct al fenomenului de corupție vor avea o pondere mai mare în PIB atât timp cât dispare libertatea economică. „În medie, dimensiunea economiei informale în economiile reprimare și care nu sunt libere din punct de vedere economic este de aproape trei ori mai mare decât dimensiunea economiei informale în economiile libere și aproape dublul dimensiunii economiei informale în economiile libere în cea mai mare parte”.

Graficele următoare sunt ilustrative în studiul menționat, arătând „relația între libertatea economică și nivelul corupției în 95 țări din lume. Figura 2 arată o corelație puternică între acești doi factori. Pe măsură ce libertatea economică dispare, corupția înflorește. În medie, așa cum arată Figura 3, nivelul moralității percepute – în contrast cu corupția – în țările libere din punct de vedere economic este de aproape patru ori mai mare decât nivelul moralității percepute în sectorul public în economiile reprimare și aproape cu 60% mai mare decât în economiile aproape libere” (Eiras, 2003).

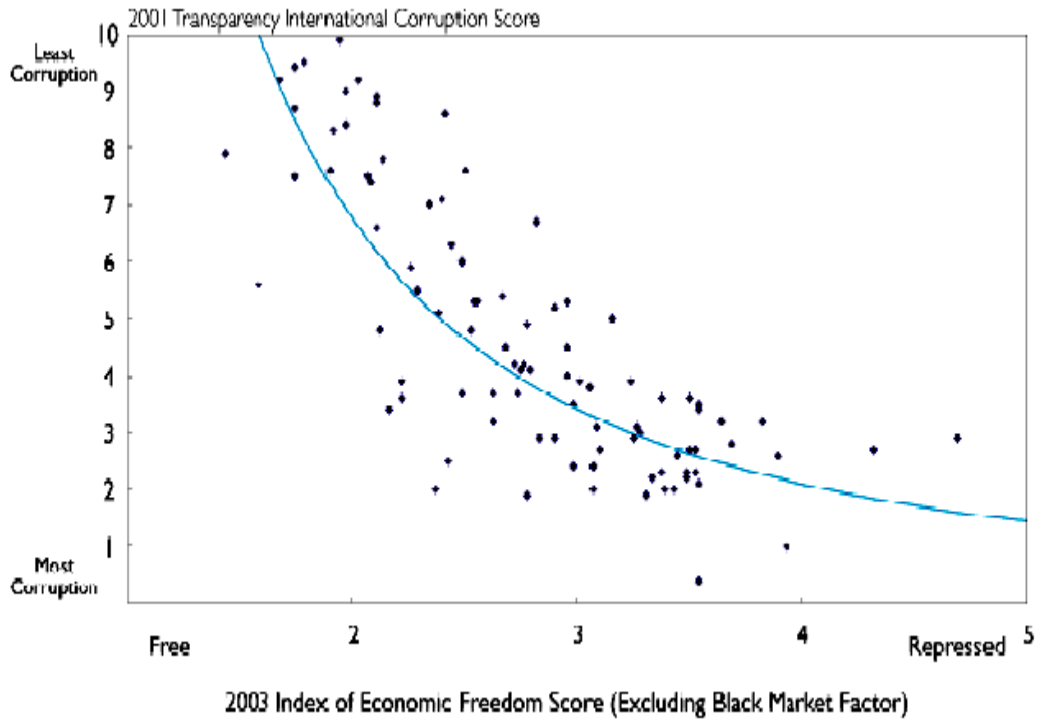


Figura 2. Libertatea economică și corupția

Surse: Gerald P, O'Driscoll, Jr., Edwin J, Feulner, and Mary Anastasia O'Grady, 2003 *Index of Economic Freedom* (Washington, D.C.: The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Inc., 2003); Transparency International, *The Corruption Perception Index 2001 and 2000*, Berlin, Germania, 2001 și 2000, disponibil la <http://www.transparency.org/cpi/2001.htm> și <http://www.transparency.org/cpi/2000.htm>.

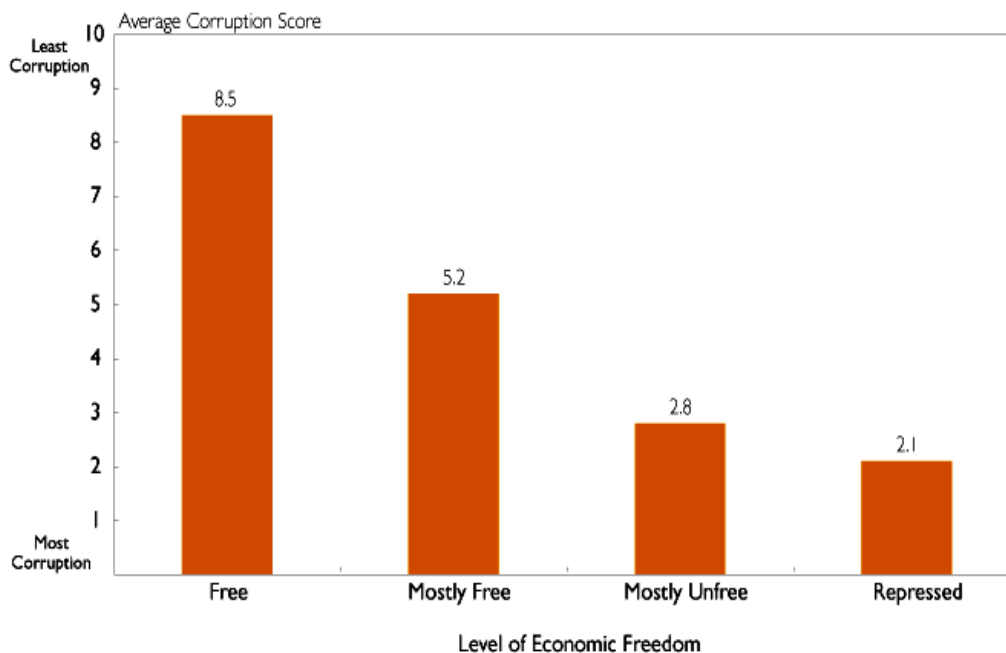


Figura 3. Libertatea economică și corupția

Surse: Gerald P, O'Driscoll, Jr., Edwin J, Feulner, and Mary Anastasia O'Grady, 2003 *Index of Economic Freedom* (Washington, D.C.: The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Inc., 2003); Transparency International, *The Corruption Perception Index 2001 and 2000*, Berlin, Germania, 2001 și 2000, disponibil la <http://www.transparency.org/cpi/2001.htm> și <http://www.transparency.org/cpi/2000.htm>

Mushfiq și Dean (2007) realizează studii similare cu studiul propus în această lucrare, utilizând un model econometric aplicat într-un panel de 60 de țări, incluzând libertatea economică drept variabilă independentă.

II.6. Un suport empiric pentru analiza libertății economice în UE

Analiza empirică prezentată utilizează Indexul de Libertate Economică (IEF), calculat și publicat de Fundația Heritage și The Wall Street Journal.

Orizontul de timp analizat este 1999-2008 și, ca și în analizele empirice anterioare, abordează evoluția libertății economice în UE în etapele semnificative de extindere a acesteia.

Rezultatele generale pentru fiecare stat și rezultatele agregate la nivelul UE sau grupuri de state din UE sau în curs de aderare sunt prezentate în Anexa 5.

Concluzii relevante privind evoluția IEF în raport cu extinderea UE rezultă din tabelul 3.

Tabelul 3

Indicele de libertate economică – IEF – pentru diferite etape ale extinderii UE

Anul	UE-15	UE-25	UE-27	UE-31
1999	7,46	7,28	7,15	6,96
2000	7,25	7,10	6,98	6,76
2001	7,23	7,10	7,01	6,80
2002	7,41	7,26	7,18	7,01
2003	7,44	7,35	7,26	7,11
2004	7,48	7,40	7,34	7,20
2005	7,43	7,36	7,31	7,18
2006	7,43	7,36	7,33	7,21
2007	7,00	6,91	6,86	6,75
2008	6,94	6,88	6,85	6,79

Și în acest caz, pe măsura extinderii UE indicele de libertate economică se reduce la nivel global stabilizând economia globală a UE în zonele: „moderat liberă”, respectiv „în mare parte liberă”.

Desigur analiza prezentată este de natură statistică globală, în economia europeană coexistând economii cu un indice de libertate economică ridicat (Marea Britanie (7,65-8,25), Olanda (7,50 – 8,04), Irlanda (7,75 – 8,25)) cu cele cu un indice de libertate economică foarte redus (România (4,98 – 6,79), Polonia (5,95 – 6,78)).

O analiză pe grupuri de state în raport cu etapele extinderii, prezente și viitoare, regăsim în Anexa 4.

Corelațiile din Anexa 6 pun în evidență corelații inverse slabe între grupul statelor aderate în 2007 (EU27_25_I EF) și UE 15, precum și corelații pozitive, dar foarte slabe, între statele în curs de aderare (EU31_27_I EF) și UE-15.

III. Un studiu empiric comparativ

Cadrul teoretic prezentat sumar în primele două capitole ale lucrării fundamentează din nou ideea unor determinări reciproce între integritatea publică, corupție și performanța guvernării.

Așa cum reiese și din capitolele anterioare, studiul empiric se concentrează asupra celor 27 de state membre ale UE, precum și către patru state în curs de aderare la UE (Croatia, Turcia, Macedonia și Islanda).

Perioada analizată este 1999–2008, iar rezultatele referitoare la indicii utilizați aparțin Băncii Mondiale sau Fundației Heritage.

Analiza va urmări cele trei etape semnificative din evoluția extinderii UE – UE-15, UE-25 și UE-27 – precum o posibilă etapă viitoare în care să fie implicate cele patru state în curs de aderare – UE-31.

Așa cum s-a menționat, din indicii performanței guvernamentale am luat în considerare produsul intern brut pe cap de locuitor (PIB) și indicii de libertate economică (IEF).

Datele calitative sunt prezentate în *Anexa 1* pentru PIB pe cap de locuitor și *Anexa 5* pentru IEF. În procesarea statistică am aplicat log PIB astfel încât analizele statistice utilizează date cu același ordin de mărime.

III.1. Regresii liniare

Analizele relevă că unicele regresii interesante din punctul de vedere al studiului nostru sunt cele care utilizează PIB (GDP) ca variabile dependente și IEF și KKM ca variabile independente. Pentru a evidenția statistic influența procesului de integrare europeană asupra integrității publice, am introdus o variabilă independentă „dummy”, numită UE, acordându-i următoarele valori pentru fiecare stat în timpul perioadei analizate:

$$UE = \begin{cases} 1, & \text{dacă statul respectiv este membru al UE} \\ 0, & \text{în caz contrar.} \end{cases}$$

Variabila UE introdusă în regresiiile de mai sus va evidenția cantitativ influența procesului de integrare asupra indicatorului de control al corupției, KKM.

Pentru KKM, obținem:

$$EU15_KKM = 9,323 - 1,738 \text{ Log } EU15_GDP - 0,01 \text{ EU15_IEF} + \varepsilon_1 \quad (\text{III.1})$$

$$EU25_KKM = 8,406 - 1,570 \text{ Log } EU25_GDP - 0,018 \text{ EU25_IEF} + \varepsilon_2 \quad (\text{III.2})$$

$$EU27_KKM = 7,472 - 1,395 \text{ Log } EU27_GDP - 0,012 \text{ EU27_IEF} + \varepsilon_3 \quad (\text{III.3})$$

$$EU31_KKM = 4,533 - 0,793 \text{ Log } EU31_GDP - 0,001 \text{ EU31_IEF} + \varepsilon_4 \quad (\text{III.4})$$

Cele patru relații ne arată dependențe diferite pentru fiecare etapă de extindere. Așa cum este și firesc cea mai mare influență o are PIB pe cap de locuitor, fiind cunoscut faptul că nivelul integrității publice depinde hotărâtor de nivelul de trai.

Totodată, relațiile (III.1) - (III.4) demonstrează influența redusă a IEF asupra integrității publice, deoarece coeficienții acestora în ecuațiile de regresie sunt foarte mici.

Eventualele contradicții în evoluțiile unor parametri se pot datora nivelului redus al seriilor de date care conduc la niveluri de semnificație reduse.

Introducerea variabilei UE definite anterior va modifica semnificativ dependențele între variabilele analizate și va mări nivelurile de semnificație ale coeficienților.

Vom obține astfel:

$$EU25_KKM = 6,191 - 1,053 \text{ Log } EU25_GDP + 0,018 \text{ EU25_IEF} - 0,360 \text{ EU} + \varepsilon_5$$

$$\begin{matrix} (0,004) & (0,014) & (0,705) & (0,103) \end{matrix} \quad \text{(III.5)}$$

$$EU27_KKM = 5,856 - 0,977 \text{ Log } EU27_GDP - 0,011 \text{ EU27_IEF} - 0,269 \text{ EU} + \varepsilon_6$$

$$\begin{matrix} (0,005) & (0,024) & (0,801) & (0,205) \end{matrix} \quad \text{(III.6)}$$

IV. Concluzii

Lucrarea prezintă o nouă abordare pentru integritatea publică din perspectiva influenței indicilor privind produsul intern brut și libertatea economică. Dezvoltări ulterioare ar putea lua în considerare extinderea domeniului de analiză, pentru a cuprinde perioade mai lungi de timp și a introduce noi indici pentru performanța guvernamentală.

În același timp, chiar în condițiile prezentului studiu, alte regresii relevante ar putea fi determinate.

Modalitățile prin care au fost determinate variabilele UE-15, UE-25, UE-27, respectiv UE-31, ne conduc la ideea utilizării altor tipuri de regresii, care să surprindă mai bine variațiile și influențele diferite ale extinderii asupra performanței guvernării europene și asupra integrității publice.

Note

- (1) Vezi <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UN/UNPAN.pdf>
- (2) O prezentare mai detaliată a acestor aspecte se regăsește în UN Millennium Declaration, <http://222.un.org/millenniumgoals/bkgd.shtml>
- (3) Conform ANAO, (2003), "Public Sector Governance", Volumele 1&2: Better Practice Guide, Commonwealth of Australia, Canberra, p. 2.
- (4) Pentru detalii și explicații se poate vedea de asemenea Australia Public Service Commission, (2005), "Foundations of Governance in the Australian Public Service", Commonwealth of Australia, Canberra. <http://www.apsc.gov.au/foundations/>.

- (5) Vezi ANAO and Department of the Prime Minister and Cabinet, (2006), "Implementation of Programme and Policy Initiatives: Making Implementation Matter, Better Practice Guide, Commonwealth of Australia, Canberra, p. 13, <http://www.anao.gov.au/uploads/documents/>"
- (6) Vezi "Public Sector Standards Commissioner (PSSC), Ethics framework", <http://www.ssa.vic.gov.au/>
- (7) Vezi <http://www.accaglobal.com/.../activities/subjects/publicsector/governance/>.
- (8) Vezi OECD, (2009), "Public Governance and Management", <http://www.oecd.org>, p. 1.
- (9) Detalii referitoare la preocupările recente ale OECD despre promovarea integrității guvernării se pot găsi de exemplu în "Building a Clearer World: Tools and Good Practices for Fostering a Culture of Integrity" (2009), Paris, <http://www.oecd.publicgovernanceforum.org/>, sau "OECD Recommendation on Enhancing Integrity in Public Procurement", (2008), <http://www.oecd.org/document/...html>.
- (10) Vezi <http://www.worldbank.org/>
- (11) Vezi <http://www.imf.org/external/pubs/ft/issues6/>
- (12) Vezi <http://www.transparency.org/>
- (13) A se vedea mai multe detalii în Rose-Ackerman, S. (2005), „Corruption and Government Causes, Consequences and Reform”, partea I, capitolele 1-5, pp. 7-89.
- (14) O descriere extinsă a relațiilor dintre integritatea publică și corupție în statele din Europa de Sud-Est este prezentată în Matei, A., (2008), "Corruption, Transparency and Quality, Comparative Approaches and Judiciary Support; Themis Project "Transformation of the Role of the Judiciary within a European Integrated Context", Bibliothèque de Droit Public Européen, vol. LXXXV, Esperia Publications Ltd, London, pp. 127-142.
- (15) Conform "National Integrity System, Studiu de țară, România 2005, Transparency International Romania, p. 1.
- (16) Vezi "State Services Authority: Supporting Government Serving Victorians – Ethics Framework", <http://www.ssa.vic.gov.au/.../Ethics Framework>
- (17) Ana Isabel Eiras in Senior Policy Analyst for International Economies in the Center for International Trade and Economies at the Heritage Foundation.

Bibliografie

- Abed, G., Davoodi, H., "Corruption, Structural Reforms, and Economic Performance in the Transition Economies", *IMF Working Papers*, No. 00/132, 2000
- Ades, A., Di Tella, "Competition and Corruption", *Applied Economics Discussion paper series*, No. 169, 1995, Oxford, Oxford University Press
- Altman, M., "How much Economic Freedom is Necessary for Economic Growth? Theory and Evidence", *Economics Bulletin*, vol. 15, no. 2, 2007, pp. 1-20
- ANAO, "Public Sector Governance", Volumes 1&2: Better Practice Guide, 2003, Commonwealth of Australia, Canberra www.apsc.gov.au/publications07/bettergovernance1.htm
- Andrei, T., Matei A., Rosca, I., (2009). *The Corruption, An Economic and Social Analysis*, Editura Economică, București

- Andrei, T., Matei, A., Stancu, I., Andrei, C. L., (2009). *Socio-performanța reformei sistemului public de sănătate*, Editura Economică, București
- Arndt, Ch., Oman, Ch., (2006). "Uses and Abuses of Governance Indicators", OECD Development Centre, OECD, www.oecd.org/dev/publications/governanceindicators
- Bouckaert, G., Halligan, J., (2008). *Managing Performance, International Comparisons*, Routledge, London and New York
- Camerer, M., "Measuring Public Integrity", *Journal of Democracy*, No. 17:1, 2006, National Endowment for Democracy and the Johns Hopkins University Press
- Greaff, P., Mehlkop, G., "The Impact of economic freedom on corruption, Different patterns for rich and poor countries", *European Journal of Political economy*, Vol. 19, No. 3, Sept., 2003, pp. 605-620
- Gupta, S., Luiz de Mello, Sh., R., "Corruption and military spending", *European Journal of Political Economy*, Vol. 17, 2001, pp. 749-777
- Hall, J., Lawson, R., "Theory and evidence on economic freedom and economic growth: A comment", *Economics Bulletin*, vol. 15, No. 18, 2008, pp. 1-6
- Hannagan, T. (2008). *Management, Concepts & Practices*, 5th edition, Prentice Hall
- Holmes, K., Feulner, E., O'Grady, M.A., "2008 Index of Economic Freedom", *The Heritage Foundation and The Wall Street Journal*, 2008, Dow Jones & Company Inc., Washington, New York
- Hood, Ch., "The "New Public Management" in the 1980's, Variations on a theme", *Accounting, Organizations and Society*, 20 (2/3), 1995, pp. 93-109
- Kaufmann, D., Kraay, A., Zoido – Lobaton, P., "Governance Matters", *Policy Research Working Paper 2196*, The World Bank Development Research Group Macroeconomics and Growth and World Bank Institute Governance, Regulation and Finance, 2009
- Kaufmann, D., Kraay, A., Zoido – Lobaton, P., "Governance Matters VII", 2008, www.worldbank.org
- Krueger, A., "The political economy of rent-seeking society", *American Economic Review*, Vol. 64, Nr. 3, iunie, 1974
- Leite, C., Weidmann, J., "Does mother nature corrupt?: natural resources, corruption, and economic growth", *IMF Working Paper*, No. 99/85, 1999, Washington DC
- Matei, A., "Corruption, Transparency and Quality, Comparative Approaches and Judiciary Support", *Bibliothèque de Droit Public Europeen*, Vol. LXXXV, 2008, Esperia Publications Ltd, London, pp. 127-142
- Matei, A., "Performance of the Public Expenditure Management at Local Level in Romania", *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, no. 23E, 2008, pp. 59-73, Cluj-Napoca
- Matei, A., "Systemic Models of Local Development", *International Journal of Public Administration in Central and Eastern Europe*, no. 1, 2008, on SSRN://ssrn.com/abstract=1311811
- Matei, A., Matei, L., "Public Integrity and Performance of Governance. A Comparative Study for South-Eastern Europe", on SSRN://ssrn.com/abstract=1405185, 2009
- Mauro, P., "Corruption and growth", *Quarterly Journal of Economics*, 110, 1995, pp. 681-712
- Mauro, P., "Corruption and the Composition of Government Expenditure", *Journal of Public Economics*, 69, 1998, pp. 263-279
- Mushfiq, Sw., vs., Dean, St., "Economic freedom, corruption, and growth, (critical essay)", *The Cato Journal*, Sept., 2007
- Osborne, D., Gaebler, T., (1992). *Reinventing Government*, New York, Plume
- Pierre, J. (ed.), (1995). *Bureaucracy in the modern state: an introduction to comparative public administration*, Edward Elgar, Aldershot

- Pollitt, Ch., "Justifications by works or by faith? Evaluating the New Public Management", *Evaluation*, 1:2, October 1995, pp. 133-154
- Pollitt, Ch., "Evaluation and the New Public Management: an international perspective", *Evaluation Journal of Australia*, 9:1 and 2, 1998, pp. 7-15
- Pollitt, Ch., Bouckaert, G. (2000). *Public Management Reform: A Comparative Analysis*, Oxford University Press, Romanian language edition, Epigraf Publishing House, Chisinau
- Prohnițchi, V., "Contextul economic și instituțional al corupției", 2003, Raport analitic, RA/1, Editura TISH, Chisinau, Republica Moldova
- Rijckeghem, van C., Weder, B., "Corruption and the rate of temptation: do low wages in the civil service cause corruption?", *IMF Working Papers*, No. 97/73, 1997, Washington DC
- Rose-Ackerman, S., "The Economics of Corruption", *Journal of Public Economics*, No. 5617, iunie, 1975
- Rose-Ackerman, S., "Corruption, Inefficiency and Economic Growth", *Nordic Journal of Political Economy*, No. 24, 1997, pp. 3-20
- Rose-Ackerman, S. (2005). *Corruption and Government, Causes, Consequences and Reform*, Cambridge University Press
- Shah, A., "Corruption and Decentralized Public Governance", *World Bank Policy Research Working Papers*, no. 3824, 2006
- Tanzi, V., "Corruption around the Word: Causes, Consequences, Scope and Cures", IFM Working Paper, 1998, Washington DC
- Tudorel, A., Matei, A., Tusa, E., Nedelcu, M., "Characteristics of the Reforming Process in the Romanian Public Administration System", *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, no. 25E, February 2009, pp. 13-31, Cluj-Napoca, Romania
- UNPAN, "World Public Sector Report (WPSR) – Unlocking the Human Potential for Public Sector Performance", 2005, United Nations, New York
- UNPAN, "World Public Sector Report (WPSR) – People Matter: Civic Engagement in Public Governance", 2008, United Nations, New York
- Wei, S., "Corruption in economic development: grease or sand?", *Economic Survey of Europe*, No. 2, 2001, U.N.
- Willmore, L., "Public Sector Performance, Prestige and Promotion (background paper)", 2005, disponibilă la SSRN: <http://ssrn.com/abstract=891922>

Anexa 1. Evoluția PIB pe cap de locuitor în statele membre ale UE și statele în curs de aderare

AT_GDP	BE_GDP	BG_GDP	CY_GDP	DK_GDP	EE_GDP	FI_GDP	FR_GDP	DE_GDP	EL_GDP	IE_GDP	IT_GDP	LV_GDP	LT_GDP	LU_GDP
20.011,00	25.299,00	5.865,00	18.938,00	26.926,00	9.205,00	23.686,00	23.628,00	25.142,00	17.032,00	25.909,00	24.196,00	7.807,00	8.598,00	48.857,00
28.736,00	27.540,00	6.082,00	19.374,00	28.789,00	9.863,00	25.638,00	25.243,00	25.919,00	18.389,00	28.643,00	25.565,00	8.024,00	8.598,00	53.315,00
28.806,00	28.435,00	6.731,00	19.809,00	29.445,00	10.082,00	26.637,00	26.651,00	26.862,00	19.934,00	30.518,00	27.134,00	8.457,00	9.039,00	53.921,00
30.231,00	29.946,00	7.195,00	19.374,00	30.756,00	10.958,00	27.560,00	27.777,00	27.587,00	21.598,00	33.047,00	26.804,00	8.891,00	9.700,00	57.546,00
31.094,00	30.146,00	7.427,00	19.374,00	30.441,00	11.836,00	27.676,00	27.412,00	28.579,00	22.712,00	34.531,00	27.149,00	9.325,00	10.802,00	60.737,00
32.610,00	31.035,00	7.891,00	19.592,00	32.314,00	12.493,00	29.867,00	28.284,00	29.912,00	24.168,00	36.538,00	27.426,00	9.975,00	11.023,00	65.004,00
33.409,00	32.063,00	7.891,00	19.809,00	33.196,00	14.246,00	30.644,00	29.692,00	31.366,00	24.641,00	38.675,00	28.144,00	10.626,00	11.684,00	68.313,00
35.163,00	33.608,00	8.123,00	19.809,00	34.871,00	14.935,00	32.580,00	30.946,00	32.886,00	26.356,00	41.678,00	29.463,00	11.276,00	12.125,00	76.266,00
37.176,00	35.382,00	8.574,00	20.245,00	35.961,00	15.855,00	34.700,00	32.633,00	34.466,00	28.206,00	44.826,00	30.538,00	12.144,00	13.007,00	82.407,00
37.867,00	35.222,00	9.521,00	20.899,00	36.362,00	15.375,00	35.337,00	32.985,00	35.652,00	28.829,00	41.933,00	30.873,00	12.361,00	13.668,00	83.353,00
37.256,00	35.528,00	9.521,00	21.334,00	35.453,00	14.246,00	33.525,00	32.680,00	35.652,00	29.136,00	40.690,00	30.873,00	10.626,00	11.684,00	80.635,00
MT_GDP	UK_GDP	NL_GDP	PL_GDP	PT_GDP	CZ_GDP	RO_GDP	SK_GDP	SI_GDP	ES_GDP	SE_GDP	HU_GDP	HR_GDP	TR_GDP	MK_GDP
17.616,00	24.249,00	26.933,00	9.996,00	16.113,00	14.312,00	5.780,00	10.403,00	17.728,00	19.824,00	25.801,00	11.260,00	10.820,00	8.046,00	5.870,00
18.269,00	26.041,00	29.371,00	10.555,00	17.067,00	14.975,00	5.780,00	10.962,00	17.509,00	21.295,00	27.726,00	12.099,00	10.820,00	8.724,00	5.870,00
16.964,00	27.585,00	30.796,00	10.953,00	17.804,00	16.178,00	6.225,00	12.058,00	17.509,00	22.597,00	27.971,00	13.563,00	11.041,00	8.178,00	5.435,00
17.181,00	28.888,00	31.943,00	11.563,00	18.447,00	16.872,00	6.445,00	12.970,00	17.947,00	24.067,00	29.004,00	14.755,00	11.482,00	8.217,00	5.435,00
16.964,00	29.862,00	31.716,00	11.990,00	18.799,00	18.000,00	6.891,00	13.603,00	18.166,00	24.759,00	30.076,00	15.412,00	11.924,00	8.316,00	5.653,00
16.746,00	31.741,00	33.221,00	13.020,00	19.178,00	19.311,00	7.558,00	14.681,00	18.822,00	25.968,00	32.078,00	16.308,00	12.366,00	9.595,00	5.870,00
16.964,00	32.684,00	35.111,00	13.786,00	20.656,00	20.366,00	7.781,00	16.175,00	19.041,00	27.377,00	32.298,00	16.952,00	12.587,00	10.841,00	6.087,00
16.746,00	34.137,00	37.150,00	14.842,00	21.656,00	22.012,00	8.448,00	18.020,00	19.260,00	29.580,00	34.456,00	18.008,00	12.587,00	12.074,00	6.522,00
16.746,00	35.543,00	39.333,00	16.111,00	22.806,00	24.063,00	9.337,00	20.079,00	19.479,00	31.650,00	36.632,00	18.748,00	13.249,00	12.798,00	6.957,00
16.529,00	35.855,00	41.453,00	17.875,00	23.162,00	24.595,00	9.337,00	22.081,00	19.916,00	31.744,00	37.309,00	19.272,00	13.911,00	13.342,00	7.391,00
16.964,00	35.855,00	40.216,00	19.253,00	23.162,00	24.595,00	8.566,00	22.081,00	18.822,00	32.052,00	36.697,00	18.971,00	13.249,00	10.841,00	6.957,00

IS_GDP	EU15_GDP	EU25_GDP	EU27_GDP	EU31_GDP	EU25_15_GDP	EU27_15_GDP	EU31_15_GDP	EU31_25_GDP	EU31_27_GDP
28.632,00	23.561,04	21.573,86	20.651,15	18.980,11	11.002,39	9.536,06	8.975,66	7.564,18	8.227,49
28.807,00	25.182,18	23.026,31	22.021,95	20.249,90	11.557,43	9.950,57	9.478,13	8.030,05	8.847,41
30.451,00	26.432,02	24.186,94	23.143,83	21.154,85	12.243,52	10.583,70	9.629,86	7.809,64	8.356,44
31.084,00	27.357,70	25.077,84	23.999,20	21.903,67	12.949,36	11.170,51	9.992,43	7.933,14	8.419,61
30.781,00	27.886,45	25.617,36	24.529,98	22.379,20	13.546,20	11.709,06	10.351,75	8.127,04	8.539,66
33.710,00	29.078,42	26.774,81	25.655,64	23.516,24	14.519,99	12.581,40	11.368,81	9.174,24	9.749,94
35.027,00	30.258,85	27.899,54	26.724,20	24.597,28	15.348,42	13.222,69	12.232,80	10.062,99	10.911,25
35.113,00	31.839,61	29.405,52	28.174,45	26.005,50	16.456,60	14.174,43	13.264,19	11.040,90	12.048,97
36.311,00	33.463,06	30.975,34	29.697,74	27.420,04	17.741,02	15.315,09	14.222,49	11.772,08	12.763,80
36.498,00	34.001,78	31.625,75	30.324,57	28.036,06	18.985,62	16.278,49	15.007,34	12.236,75	13.310,28
36.196,00	33.871,86	31.592,45	30.259,90	27.666,11	19.466,35	16.463,04	14.113,18	10.385,07	10.975,98

Notă: Variabilele agregate EU-15, EU-25 etc. reprezintă medii ponderate în raport cu populațiile statelor membre sau statelor candidate la 1 ianuarie 2009.

Anexa 2. Corelațiile variabilelor agregate PIB în raport cu etapele de extindere ale UE

		EU15_GDP	EU25_GDP	EU27_GDP	EU31_GDP	EU25_15_GDP	EU27_15_GDP	EU31_15_GDP	EU31_25_GDP	EU31_27_GDP
EU15_GDP	Pearson Correlation	1	1.000(**)	1.000(**)	.999(**)	.987(**)	.990(**)	.983(**)	.932(**)	.905(**)
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU25_GDP	Pearson Correlation	1.000(**)	1	1.000(**)	.999(**)	.990(**)	.993(**)	.984(**)	.931(**)	.904(**)
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU27_GDP	Pearson Correlation	1.000(**)	1.000(**)	1	.999(**)	.990(**)	.993(**)	.985(**)	.932(**)	.905(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU31_GDP	Pearson Correlation	.999(**)	.999(**)	.999(**)	1	.989(**)	.992(**)	.989(**)	.944(**)	.919(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU25_15_GDP	Pearson Correlation	.987(**)	.990(**)	.990(**)	.989(**)	1	.999(**)	.982(**)	.915(**)	.886(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU27_15_GDP	Pearson Correlation	.990(**)	.993(**)	.993(**)	.992(**)	.999(**)	1	.986(**)	.923(**)	.895(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU31_15_GDP	Pearson Correlation	.983(**)	.984(**)	.985(**)	.989(**)	.982(**)	.986(**)	1	.974(**)	.957(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU31_25_GDP	Pearson Correlation	.932(**)	.931(**)	.932(**)	.944(**)	.915(**)	.923(**)	.974(**)	1	.997(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11
EU31_27_GDP	Pearson Correlation	.905(**)	.904(**)	.905(**)	.919(**)	.886(**)	.895(**)	.957(**)	.997(**)	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	11	11	11	11	11	11	11	11	11

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Anexa 3. Evoluția indicelui de control al corupției (KKM) pentru statele membre ale UE și statele în curs de aderare

AT_KKM	BE_KKM	BG_KKM	CY_KKM	DK_KKM	EE_KKM	FI_KKM	FR_KKM	DE_KKM	EL_KKM	IE_KKM	IT_KKM	LV_KKM	LT_KKM	LU_KKM	MT_KKM	UK_KKM	
1,850	1,520	-0,140	0,860	2,120	0,660	2,320	1,430	1,970	0,680	1,460	0,890	0,110	0,420	2,040	0,820	2,100	
1,850	1,520	-0,140	0,860	2,120	0,660	2,320	1,430	1,970	0,680	1,460	0,890	0,110	0,420	2,040	0,820	2,100	
1,960	1,600	-0,030	0,960	2,210	0,730	2,450	1,300	1,960	0,490	1,500	0,670	0,110	0,310	2,210	0,820	2,060	
1,960	1,600	-0,030	0,960	2,210	0,730	2,450	1,300	1,960	0,490	1,500	0,670	0,110	0,310	2,210	0,820	2,060	
2,030	1,520	0,020	1,030	2,270	0,850	2,410	1,430	1,970	0,510	1,540	0,620	0,300	0,330	1,870	1,220	2,050	
2,035	1,470	0,193	0,819	2,322	1,003	2,426	1,417	1,877	0,518	1,402	0,489	0,271	0,388	1,978	1,185	1,946	
1,910	1,420	0,080	0,770	2,190	0,980	2,380	1,390	1,850	0,320	1,570	0,250	0,380	0,320	1,820	1,030	1,880	
1,930	1,330	-0,040	0,880	2,350	0,950	2,560	1,460	1,790	0,330	1,610	0,330	0,380	0,200	2,000	1,180	1,870	
1,973	1,392	-0,190	0,888	2,390	0,979	2,579	1,312	1,782	0,211	1,678	0,320	0,344	0,180	2,235	1,193	1,850	
1,822	1,349	-0,170	1,039	2,321	0,938	2,345	1,433	1,773	0,102	1,755	0,129	0,286	0,182	2,024	1,011	1,766	
NL_KKM	PL_KKM	PT_KKM	CZ_KKM	RO_KKM	SK_KKM	SI_KKM	ES_KKM	SE_KKM	HU_KKM	HR_KKM	TR_KKM	MK_KKM	IS_KKM	EU15_KKM	EU25_KKM	EU27_KKM	
2,210	0,560	1,190	0,300	-0,290	0,310	0,850	1,400	2,230	0,770	0,070	-0,240	-0,540	2,270	1,619	1,446	1,347	
2,210	0,560	1,190	0,300	-0,290	0,310	0,850	1,400	2,230	0,770	0,070	-0,240	-0,540	2,270	1,619	1,446	1,347	
2,170	0,360	1,310	0,360	-0,360	0,130	0,870	1,390	2,240	0,640	0,270	-0,460	-0,730	2,240	1,560	1,376	1,280	
2,170	0,360	1,310	0,360	-0,360	0,130	0,870	1,390	2,240	0,640	0,270	-0,460	-0,730	2,240	1,560	1,376	1,280	
2,100	0,410	1,250	0,430	-0,310	0,360	0,910	1,430	2,200	0,680	0,090	-0,210	-0,570	2,440	1,573	1,399	1,304	
2,017	0,213	1,186	0,401	-0,250	0,487	1,069	1,384	2,140	0,752	0,210	-0,130	-0,440	2,360	1,502	1,326	1,241	
1,980	0,210	1,120	0,480	-0,210	0,490	0,930	1,310	2,070	0,670	0,210	0,010	-0,380	2,530	1,422	1,258	1,176	
2,070	0,210	1,060	0,360	-0,140	0,410	1,010	1,140	2,200	0,620	0,090	0,080	-0,320	2,490	1,421	1,252	1,172	
2,278	0,185	1,096	0,284	-0,170	0,306	0,954	1,129	2,360	0,487	0,059	0,090	-0,280	2,625	1,403	1,229	1,147	
2,193	0,376	1,080	0,365	-0,060	0,431	0,952	1,182	2,235	0,549	0,121	0,095	-0,110	2,319	1,368	1,219	1,142	

EU31_KKM	EU31_15_KKM	EU27_15_KKM	EU25_15_KKM	EU31_27_KKM
1,136	0,082	0,308	0,527	-0,220
1,136	0,082	0,308	0,527	-0,220
1,052	-0,058	0,210	0,400	-0,415
1,052	-0,058	0,210	0,400	-0,415
1,103	0,075	0,275	0,471	-0,192
1,059	0,092	0,243	0,391	-0,109
1,021	0,145	0,238	0,384	0,021
1,025	0,161	0,221	0,353	0,080
1,005	0,133	0,167	0,301	0,089
1,002	0,203	0,281	0,426	0,100

Notă: Variabilele agregate EU-15, EU-25 etc. reprezintă medii ponderate în raport cu populațiile statelor membre sau statelor candidate la 1 ianuarie 2009.

Anexa 4. Corelațiile variabilelor agregate KKM în raport cu etapele de extindere ale UE

		EU15_KKM	EU25_KKM	EU27_KKM	EU31_KKM	EU31_15_KKM	EU27_15_KKM	EU25_15_KKM	EU31_27_KKM
EU15_KKM	Pearson Correlation	1	.996(**)	.994(**)	.919(**)	-.681(*)	.464	.745(*)	-.838(**)
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.030	.177	.014	.002
	N	10	10	10	10	10	10	10	10
EU25_KKM	Pearson Correlation	.996(**)	1	1.000(**)	.941(**)	-.631	.537	.800(**)	-.810(**)
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.051	.109	.005	.005
	N	10	10	10	10	10	10	10	10
EU27_KKM	Pearson Correlation	.994(**)	1.000(**)	1	.948(**)	-.613	.556	.810(**)	-.798(**)
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.059	.095	.004	.006
	N	10	10	10	10	10	10	10	10
EU31_KKM	Pearson Correlation	.919(**)	.941(**)	.948(**)	1	-.338	.707(*)	.880(**)	-.565
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.340	.022	.001	.089
	N	10	10	10	10	10	10	10	10
EU31_15_KKM	Pearson Correlation	-.681(*)	-.631	-.613	-.338	1	.208	-.143	.952(**)
	Sig. (2-tailed)	.030	.051	.059	.340		.564	.694	.000
	N	10	10	10	10	10	10	10	10
EU27_15_KKM	Pearson Correlation	.464	.537	.556	.707(*)	.208	1	.924(**)	-.102
	Sig. (2-tailed)	.177	.109	.095	.022	.564		.000	.780
	N	10	10	10	10	10	10	10	10
EU25_15_KKM	Pearson Correlation	.745(*)	.800(**)	.810(**)	.880(**)	-.143	.924(**)	1	-.435
	Sig. (2-tailed)	.014	.005	.004	.001	.694	.000		.209
	N	10	10	10	10	10	10	10	10
EU31_27_KKM	Pearson Correlation	-.838(**)	-.810(**)	-.798(**)	-.565	.952(**)	-.102	-.435	1
	Sig. (2-tailed)	.002	.005	.006	.089	.000	.780	.209	
	N	10	10	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Anexa 5. Evoluția indicelui de libertate economică (IEF) pentru statele membre ale UE și statele în curs de aderare

AT_IEF	BE_IEF	BG_IEF	CY_IEF	DK_IEF	EE_IEF	FI_IEF	FR_IEF	DE_IEF	EL_IEF	IE_IEF	IT_IEF	LV_IEF	LT_IEF	LU_IEF	MT_IEF	UK_IEF
7,360	7,680	5,030	6,220	7,630	7,350	7,500	7,040	7,500	6,640	8,130	7,090	6,690	6,260	7,810	6,450	8,250
7,190	7,360	5,560	6,310	7,430	7,570	7,370	6,720	7,290	6,570	7,930	6,950	6,810	6,370	7,780	6,420	8,110
7,080	7,150	5,870	6,720	7,390	7,620	7,360	6,810	7,290	6,240	7,820	6,940	7,020	6,720	7,760	6,720	8,010
7,630	7,320	6,140	6,850	7,610	7,710	7,610	7,040	7,610	6,980	7,740	6,710	6,870	6,690	7,740	6,480	8,130
7,670	7,260	6,150	6,450	7,630	7,700	7,580	7,180	7,580	6,930	7,860	6,840	6,990	6,950	7,760	7,170	8,080
7,560	7,260	6,500	7,390	7,730	7,920	7,750	7,100	7,650	6,990	8,090	7,030	7,350	7,430	7,640	7,380	8,100
7,590	7,140	6,670	7,320	7,720	7,850	7,630	7,130	7,570	7,030	7,950	7,080	7,440	7,370	7,620	7,390	8,020
7,670	7,180	6,740	7,360	7,740	7,810	7,620	7,430	7,500	7,110	7,980	6,950	7,220	7,380	7,650	7,540	7,890
7,000	7,150	6,290	7,130	7,920	7,780	7,480	6,540	7,120	6,010	8,240	6,250	6,830	7,080	7,520	6,600	7,950
7,160	7,010	6,230	7,090	7,790	7,470	7,380	6,420	7,110	6,270	8,130	6,270	6,620	7,030	7,540	6,720	7,650

NL_IEF	PL_IEF	PT_IEF	CZ_IEF	RO_IEF	SK_IEF	SI_IEF	ES_IEF	SE_IEF	HU_IEF	HR_IEF	TR_IEF	MK_IEF	IS_IEF	EU15_IE F	EU25_IE F	EU27_IE F
8,040	6,190	7,380	6,470	4,990	6,160	6,340	7,290	7,430	6,540	6,260	5,750	5,120	7,760	7,460	7,280	7,146
7,750	5,960	7,270	6,550	4,980	6,490	6,650	7,030	7,150	6,820	6,120	5,280	5,010	7,670	7,249	7,098	6,983
7,670	6,140	7,340	6,450	5,420	6,360	6,600	7,050	7,260	6,810	5,960	5,470	5,460	7,610	7,231	7,098	7,007
7,600	6,090	7,320	6,830	5,720	6,700	5,900	7,440	7,410	7,380	5,990	5,940	5,770	7,730	7,406	7,262	7,179
7,600	6,610	7,470	6,920	5,740	7,300	6,730	7,490	7,190	7,520	6,160	6,120	5,650	7,800	7,438	7,350	7,262
7,680	6,720	7,190	6,990	6,410	7,420	6,740	7,490	7,380	7,410	6,260	6,250	6,080	7,860	7,477	7,400	7,343
7,540	6,750	7,200	6,910	6,460	7,480	6,840	7,320	7,280	7,420	6,350	6,340	6,320	7,730	7,428	7,360	7,311
7,560	6,780	7,190	7,090	6,790	7,520	6,900	7,320	7,280	7,330	6,330	6,420	6,400	7,530	7,429	7,365	7,330
7,680	5,950	6,430	6,850	6,150	6,870	6,060	6,970	7,040	6,720	5,460	6,080	6,110	7,650	7,005	6,906	6,864
7,500	6,320	6,440	6,980	6,420	6,970	6,470	6,960	7,240	6,610	5,920	6,380	6,570	7,370	6,939	6,881	6,851

EU31_IEF	EU31_15_IEF	EU27_15_IEF	EU31_27_IEF	EU27_25_IEF	EU25_15_IEF
6,961	5,872	5,947	5,771	5,000	6,319
6,761	5,695	5,968	5,330	5,131	6,296
6,805	5,875	6,151	5,506	5,538	6,392
7,013	6,153	6,309	5,945	5,830	6,498
7,108	6,386	6,587	6,117	5,847	6,878
7,197	6,583	6,831	6,252	6,434	6,987
7,181	6,640	6,861	6,345	6,515	6,997
7,208	6,725	6,955	6,419	6,777	7,025
6,754	6,207	6,324	6,052	6,187	6,378
6,786	6,451	6,518	6,363	6,370	6,576

Notă: Variabilele agregate EU-15, EU-25 etc. reprezintă medii ponderate în raport cu populațiile statelor membre sau statelor candidate la 1 ianuarie 2009.

	EU15_IEF	EU25_IEF	EU27_IEF	EU31_IEF	EU31_15_IEF	EU27_15_IEF	EU31_27_IEF	EU27_25_IEF	EU25_15_IEF
EU27_15_IEF Pearson Correlation	.259	.460	.612	.762(*)	.977(**)	1	.878(**)	.929(**)	.958(**)
Sig. (2-tailed)	.470	.181	.060	.010	.000		.001	.000	.000
N	10	10	10	10	10	10	10	10	10
EU31_27_IEF Pearson Correlation	.058	.244	.398	.609	.960(**)	.878(**)	1	.890(**)	.783(**)
Sig. (2-tailed)	.874	.496	.254	.062	.000	.001		.001	.007
N	10	10	10	10	10	10	10	10	10
EU27_25_IEF Pearson Correlation	-.063	.141	.320	.512	.940(**)	.929(**)	.890(**)	1	.782(**)
Sig. (2-tailed)	.862	.698	.368	.130	.000	.000	.001		.007
N	10	10	10	10	10	10	10	10	10
EU25_15_IEF Pearson Correlation	.484	.663(*)	.779(**)	.881(**)	.910(**)	.958(**)	.783(**)	.782(**)	1
Sig. (2-tailed)	.156	.037	.008	.001	.000	.000	.007	.007	
N	10	10	10	10	10	10	10	10	10

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).